

AES942 İLKOKUL PROGRAMI

Eğitim Programının Temel Öğeleri (Hedef-İçerik)

Dr. Öğr. Üyesi Fehmi DEMİR

Siirt Üniversitesi Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı

Dersin Akışı

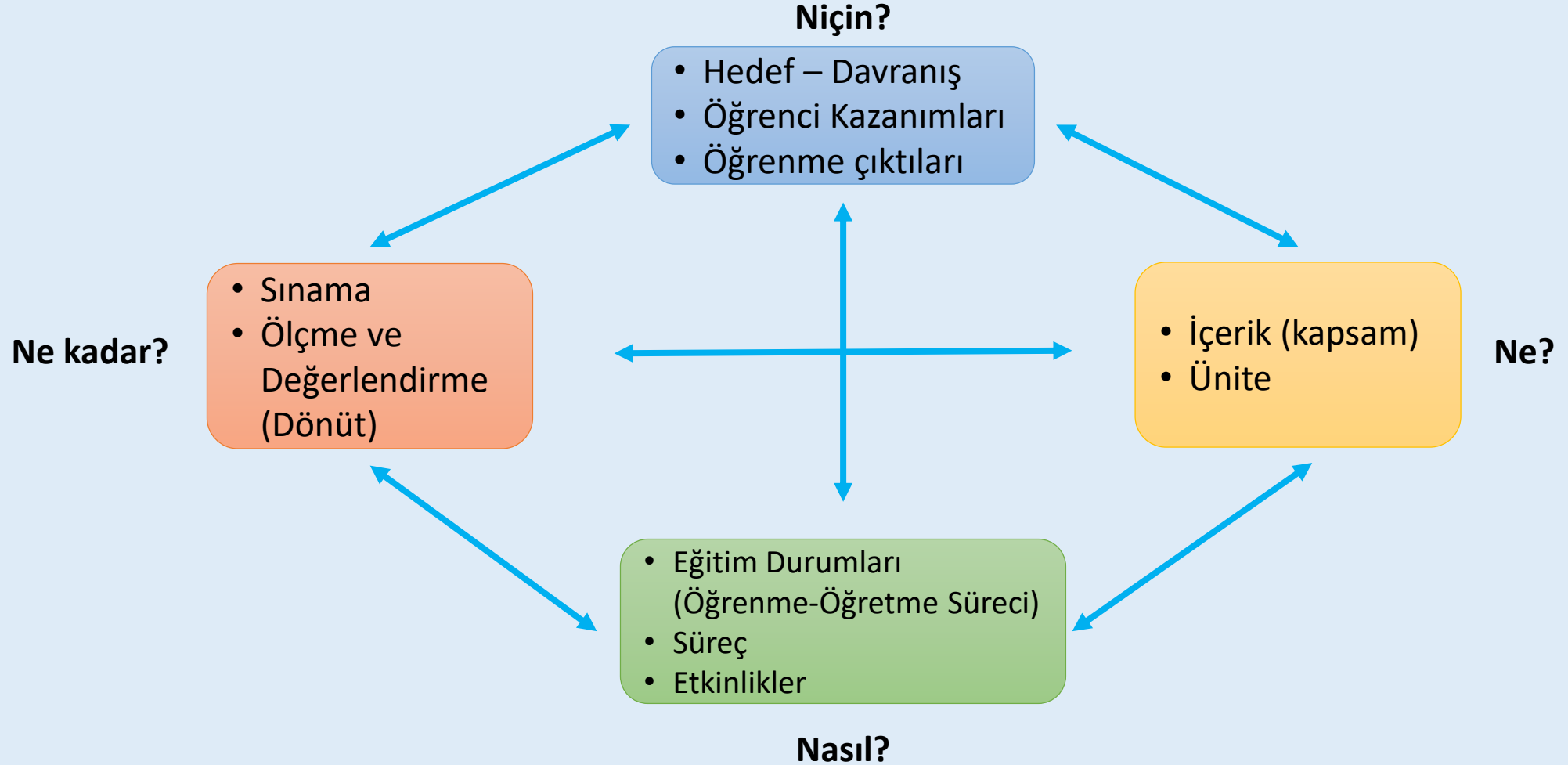
- Eğitim Programının Öğeleri
- Hedef
- İçerik

EĞİTİM(ÖĞRETİM) PROGRAMININ TEMEL ÖĞELERİ

Öğretim programı, önceden belirlenmiş amaçları gerçekleştirmek üzere düzenlenmiş hedefler, içerik, eğitim durumları ve sinama durumlarından oluşan bir sistemdir. Öğretim programının dört ögesi bulunmaktadır:

1. Hedef (Amaç-Kazanım)
2. Kapsam (Konu-İçerik-Muhteva)
3. Eğitim Durumları (Öğrenme-Öğretme Süreci-Etkinlikler):
4. Sinama Durumları (Ölçme ve Değerlendirme)

EĞİTİM(ÖĞRETİM) PROGRAMINI TEMEL ÖĞELERİ

1. Hedef (Amaç, Kazanım)

- Öğretim programının birinci ve en önemli öğesidir. Hedef, öğretim programının uygulanması ile **varılmak istenen noktayı** ifade eder.
- Hedef, yetiştirilecek bireyde bulunması öngörülen, eğitim yoluyla kazandırılabilir arzulanan özelliklerdir. Bu özellikler
 - Bilgi
 - Beceri
 - Alışkanlık
 - Yetenek
 - Tutum
 - Davranışları kapsar

Hedeflerin Sahip Olması Gereken Nitelikler

1. **Öğrenci davranışına dönüklük:** Hedefler öğretmenin değil öğrencinin ne yapacağını göstermelidir.
2. **Genellik ve sınırlılık:** Hedef bir yandan birçok davranışı kapsamalı öte yandan tek bir özellik göstermelidir.
3. **Açıklık-seçiklik:** Hedef ifadesi yeterince açık ve anlaşılır olmalıdır. Değişik yorumlara fırsat vermemelidir.
4. **Bir muhteva ile kenetlilik:** İlgili olduğu konu alanının özelliklerine uygun olmalıdır.

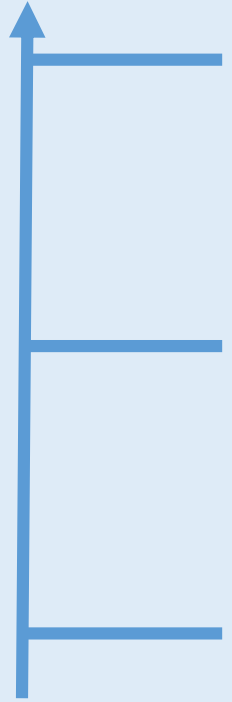
Hedeflerin Sahip Olması Gereken Nitelikler

5. Hedefler, programın sonunda programı başarı ile bitiren öğrencilere ne yapabileceğini gösterebilmelidir. Gözlenebilir ve ölçülebilir nitelikler.
6. Bir hedef, tek bir öğrenme ürününü ifade etmelidir.
7. Hedefler yazılırken bir dersteki konu başlıkları hedef ifadesi olarak yazılmamalıdır.
8. Öğrenciler için yazılan hedef davranışlar bireysel farklılıkları dikkate alınmalıdır.

Hedeflere Yön Veren Kaynaklar

- Bireyin ihtiyaçları
- Toplumun yapısı ve ihtiyaçları
- Konu alanının özellikleri
- Doğa (çevre) özellikleri

Hedeflerin Dikey Sınıflandırılması

Uzak Hedef: Bir ülkenin eğitim politikası ve felsefesi doğrultusunda hazırlanan en kapsamlı hedeflerdir.

Genel Hedef: Uzak hedefin yorumu ve somutlaştırılarak kurum (okul) düzeyinde yazılmış ifadelerdir.

Özel Hedef: Öğrencilerin bir ders ya da konu düzeyinde kazanmaları beklenen bilişsel, duyuşsal ve devinişsel nitelikteki özelliklerdir.

Hedeflerin Yatay Sınıflandırılması

Hedeflerin Yatay Boyutta Sıralanması

Bilişsel Alan

- Bilgi
- Kavrama
- Uygulama
- Analiz
- Sentez
- Değerlendirme

Duyuşsal Alan

- Alma
- Tepkide bulunma
- Değer verme
- Örgütleme
- Kişilik haline getirme

Devinişsel Alan

- Uyarılma
- Kılavuzla yapma
- Beceri haline getirme
- Duruma uydurma
- Yaratma

Hedeflerin Sınıflandırılması (Taksonomisi)

- Hedeflerin aşamalı sınıflaması üç alanda yapılmaktadır. Bu alanlar
 1. **Bilişsel Alan:** Zihinsel öğrenmelerin çoğunlukta olduğu ve zihinsel yetilerin geliştirildiği alandır. Bilgiyi tanıma, hatırlama, onun üzerinde akıl yürütme, kavramlar, genellemeler, kuramlar ve bunları denetleme aşamalarından oluşur.

Örnek: Kendini ve yaşadığı çevreyi tanır.

Hedeflerin Sınıflandırılması (Taksonomisi)

2. **Duyuşsal Alan:** İlgi, tutum ve değerlerle ilgili duygu ve eğilimlerden oluşur. Duyuşsal alan davranışları öğrencilerin belirli tercihleri yapma, bir şeyden hoşlanma yada hoşlanmama, bir durumu sahiplenme ya da kaçınma eğilimleri olarak tanımlanır.

Örnek: Doğaya ve çevreye karşı duyarlı olur.

Hedeflerin Sınıflandırılması (Taksonomisi)

3. **Devinişsel (Psikomotor) alan:** Zihin ve kas koordinasyonunu gerektiren becerilerin baskın olduğu alandır. Organların tek tek ve toplu olarak hareketleriyle ilgili becerileri kapsar. Bu alanda beceriler ön plandadır.

Örnek: HB.1.3.1. Kişisel bakımını düzenli olarak yapar.

1. Kapsam (Konu-İçerik-Muhteva)

- Öğretim programının **ikinci öğes**idir. Programda «Ne öğretelim?» sorusunun cevabıdır. Öğrenme-öğretme sürecinde öğrencilerin kazanacağı bilgiler içeriği oluşturur. İçerik, kazanımları kazandırmak için bir araçtır. İçerik seçimindeki Ölçütler:

1. Toplumsal fayda
2. Bireysel fayda
3. Öğrenme ve öğretme
4. Bilginin geçerli literatüre uygunluğu

İçerik Türleri

1. Betimsel İçerik: Olgu ve ilkelere oluşur.
2. Normatif İçerik: Değer yargıları, normlar ve standartlardan oluşur.
3. Bilimsel İçerik: Olgu ve ilkelere dayalı, deney ve gözlemle elde edilen kanıtlanmış bilgilerden oluşur.
4. Yapılandırılmamış İçerik: Henüz tam olarak kanıtlanmamış ve tam olarak yapılandırılmamış bilgilerden oluşur.

Program İçeriğini Belirleme İlkeleri

- Somuttan soyuta
- Basitten karmaşığa
- Kolaydan zora
- Bütün-parça-bütün
- Yakından uzağa
- Bilinenden bilinmeyene
- Yaşama yakınlık
- Kendi kendine yeterlik
- Genelden özele
- Aşamalılık ve ön koşul ilkesine uygunluk
- Anlamlılık
- Bireysel ve sosyal fayda
- Öğrenilebilirlik-öğretilebilirlik
- Aktüalite
- Hedeflerle tutarlılık

Program İçeriğini Belirleme İlkeleri-2

- İçerik, hedefle doğrudan ilişkili ve hedefe ulaştırıcı olmalıdır (Geçerlik).
- İçerik, öğrencinin ilgi ve yeteneklerini karşılayıcı ve gelişim düzeyine uygun olmalıdır (Bireysel fayda).
- İçerik, kendi içinde tutarlı olmalıdır (Güvenirlik).
- İçerik, iyi örgütlenmiş olmalıdır (Sistematiklik).
- İçerik, algılanma ve kavranmaya uygun olmalıdır (Öğrenilebilirlik).
- İçerik, bilimsel açıdan doğru, güncel ve geçerli bilgilerden oluşmalıdır (Bilimsellik).

Program İçeriğini Belirleme İlkeleri-3

- İçerik, sosyal gerçeklerle tutarlı olmalıdır (Toplumsal fayda).
- İçerik, sorunlara cevap verici, yaşamla bağlantılı, işlevsel ve dinamik olmalıdır (Yararlılık-yaşama yakınlık).
- İçerik, aşamalı veya sistematik şekilde düzenlenmelidir (Dikey-yatay kaynaşıklık-örgütlenme)
- İçerik, önceki öğrenilenlere dayanmalı, yeni öğrenmelere hazırlayıcı olmalıdır.
- İçerik, genelden özele veya bütünden parçaya olacak şekilde sıralanmalıdır.

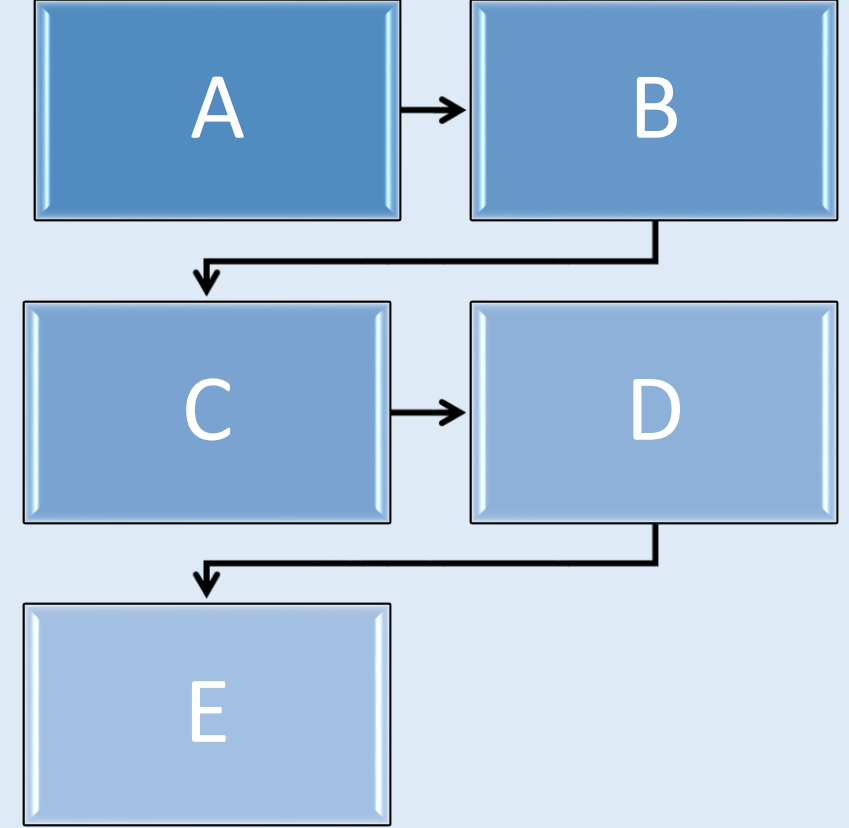
Öğretim Programında İçerik Seçimi Yaklaşımları

- a. Araştırma bulgularından yararlanarak
- b. Uzman görüşlerinden yararlanarak
- c. Katılımcılar aracılığıyla
- d. İhtiyaç analizi yoluyla

İçeriğin Düzenleme Yaklaşımları (Stratejileri)

Doğrusal Programlama Yaklaşımı

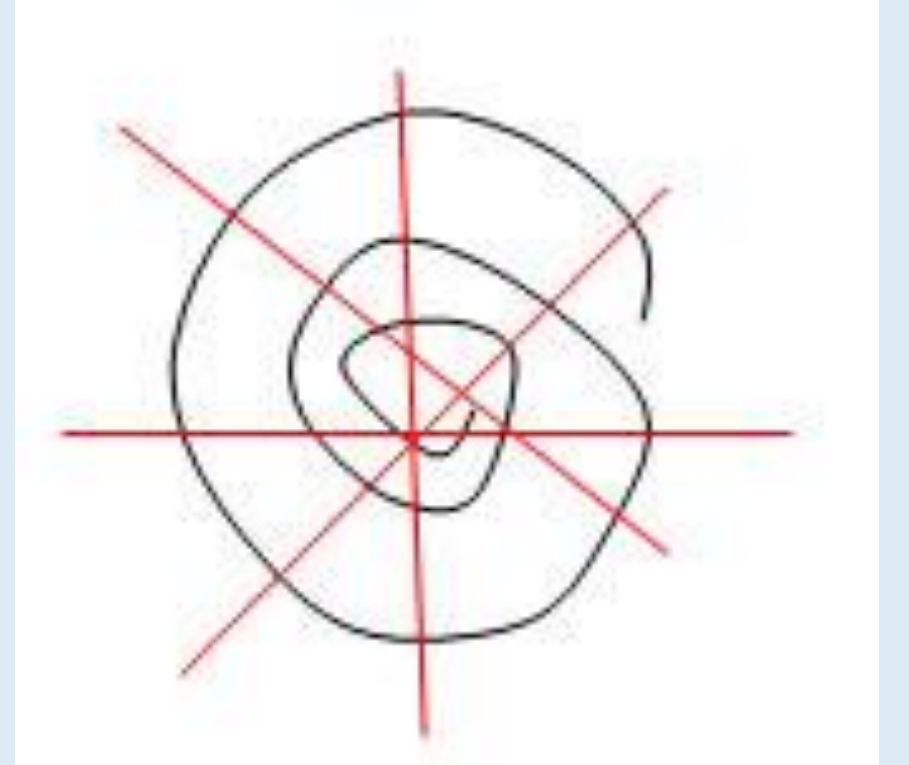
- Birbiri ile ardışık sıralı, yakın ilişkili ve zorunlu ya da ön koşul öğrenmelerin ağırlıklı olduğu konuların düzenlenmesinde kullanılır.

İçeriğin Düzenleme Yaklaşımları (Stratejileri)-2

Sarmal Programlama Yaklaşımı

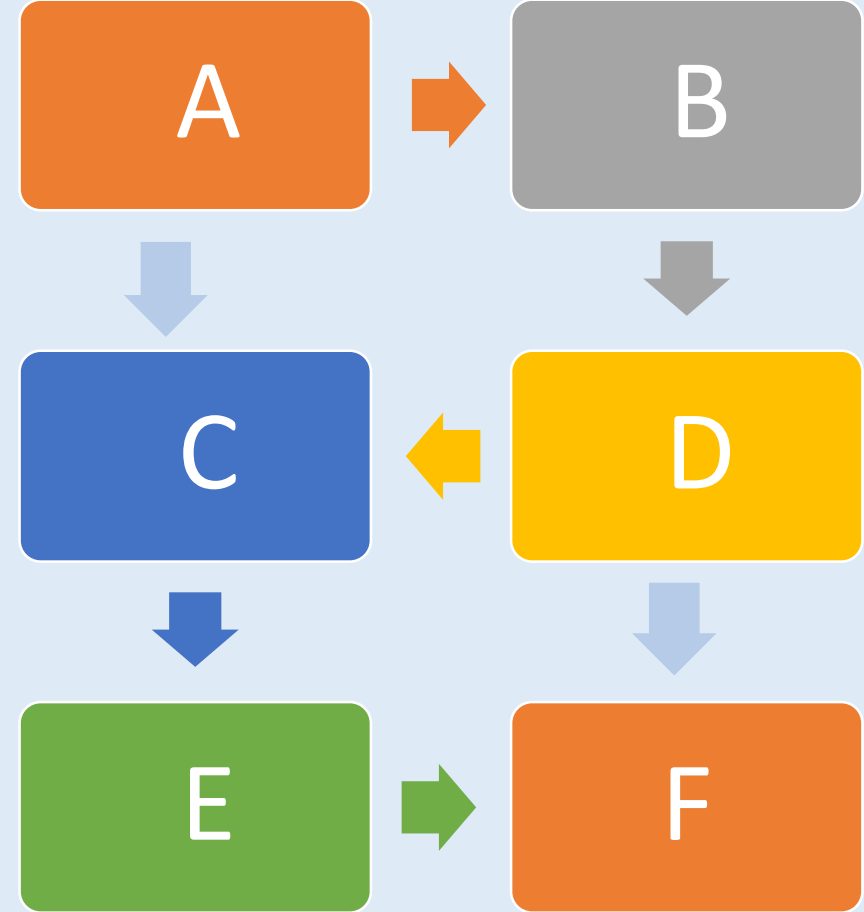
- Yeni öğrenilecek konuların önceki öğrenmelerle ilişkilendirildiği ve temel konuyla bağ kurularak düzenlendiği yaklaşımdır. Kapsamın giderek genişletilmesi esasına dayanır.

İçeriğin Düzenleme Yaklaşımları (Stratejileri)-3

Modüler Programlama Yaklaşımı

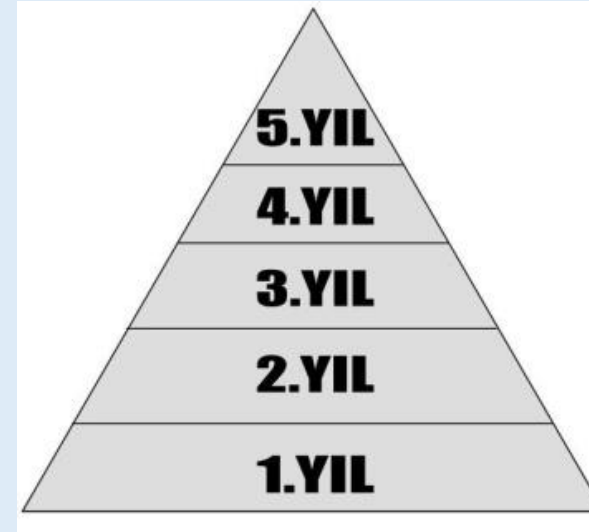
- Öğrenme üniteleri modüllere ayrılır. Her modül kendi içinde doğrusal, sarmal ya da farklı bir yaklaşımla düzenlenebilir. Modüller arasında aşamalı bir bağ olması önemli değildir. Önemi olan her modülün anlamlı bir bütün oluşturmasıdır.

İçeriğin Düzenleme Yaklaşımları (Stratejileri)-3

Piramitsel ve Çekirdek Programlama Yaklaşımı

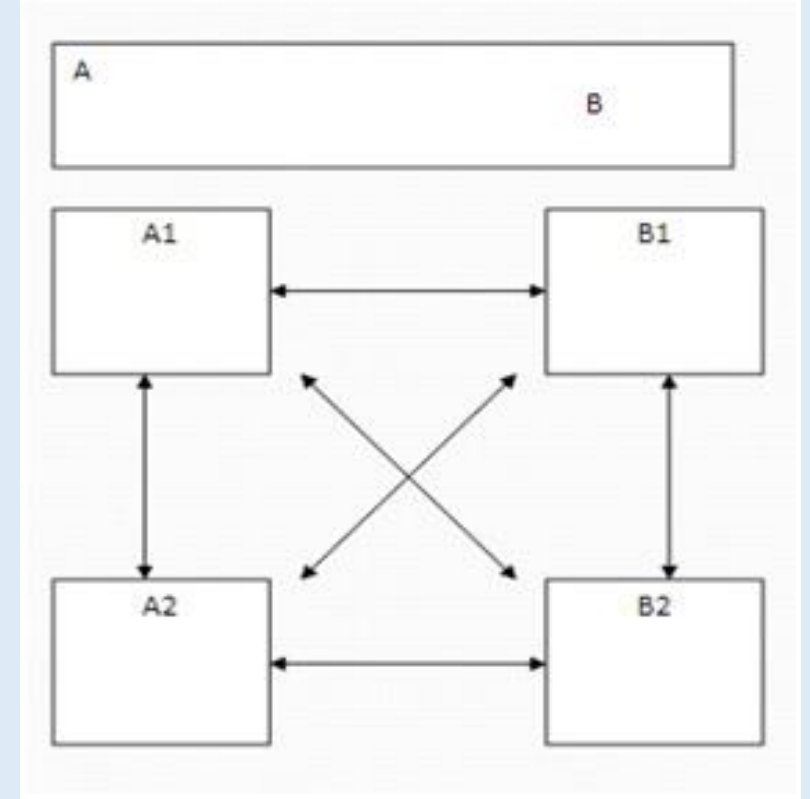
- Piramitsel yaklaşımda ilk yıllarda geniş tabanlı konuların yer aldığı giderek uzmanlaşmanın küçük birimlerde olduğu ve konuların daraldığı bir yaklaşımdır.
- Çekirdek programda ise ortak çekirdek konular ilk öğrenilecek konular olarak planlanır. Daha sonra her öğrenci ilgi alanına göre istediği konuları ve dersleri alabilir.

İçeriğin Düzenleme Yaklaşımları (Stratejileri)-4

Konu Ağı-Proje Merkezli Programlama Yaklaşımı

- Bu yaklaşımda öğrencilere konuların ağı bir harita verilir ve belirli zamanlarda nerelerde olmaları gerektiği söylenir. Konuların içeriğine öğrenciler, kendi karar verirler.

İçeriğin Düzenleme Yaklaşımları (Stratejileri)-5

Sorgulama Merkezli Programlama Yaklaşımı

- İçerik düzenlemesi öğrencilerin sorularına, sorunlarına ve gereksinimlerine göre oluşturulur. Temelinde ilerlemeci felsefe yer almaktadır.

Disiplinler Arası Programlama Yaklaşımı

- Farklı ders ya da disiplin konularının birbiriyle bağlantıları dikkate alınarak ve aralarında ilişki kurularak düzenlenmesi yaklaşımıdır. Böylece öğrencilerin bütünsel gelişimi, daha geniş ve derin algılamaları sağlanmaya çalışılır.

İçeriğin seçiminde dikkate alınması gereken ölçütler

1. Kullanım sıklığı
2. Nitelik
3. Önemlilik
4. Evrensellik
5. Verimlilik
6. Zorluk
7. Eğitsel Gereklilik

Yararlanılan Kaynaklar

Akpınar, B. (2013). Program geliştirme. Ankara: Data Yayıncılık.

Demirel, O. (2010). Program geliştirme. Ankara: Pegem Akademi.

Oktaylar, H. C.(2013). Program geliştirme. Ankara: Yargı Yayınları.